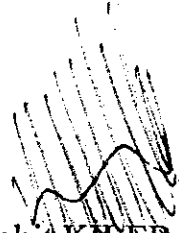

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması İle Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifim, genel gerekçesiyle birlikte ekte arz olunmuştur.

Vahit KILER
Bitlis Milletvekili

T.C. M. M. B. BAŞKANLIĞI				
Teklif Konusu	Tütün, Alkol ve Tütün Mamulleri			
Plan ve Bütçe	Plan ve Bütçe			
Tarih	4 Nisan 2009	F. No:	2/426	
M. V.	M. V.	D. Bk.	G. Sek. Y.	Gen. Sek.
Başkan	J. W. J.			

GENEL GEREKÇE

Kamuoyunda kısaca Tütün Kanunu olarak bilinen 4733 sayılı kanunun 2002 yılında yürürlüğe girmesi sonrasında, ülkemizin tarımsal ihracat kalemlerinin başında gelen ve geçimini tarımdan sağlayan önemli bir kesimi bünyesinde barındıran tütüncülüğümüzde, ciddi sorunlar yaşanmaya başlanmıştır.

Tekel'in özelleştirme kapsam ve programına alınmasından sonra yaşadığı hızlı pazar kaybı bu süreci daha da tetiklemiş ve Türk tütüncülüğü, geride bırakılan yaklaşık 6 yıllık süre içerisinde, üretim ve bu üretimi gerçekleştiren çiftçi sayısında yaklaşık yüzde elli düşüş yaşamıştır.

Her ne kadar son altı yıl içerisinde yüzde elliye yakın oranda gerileme olmuşsa da, 2008 yılı itibarıyla 194.282 ekicimiz tütüncülükle iştigal etmektedir. Tütünün aile işletmesi tipi yetiştiricilikle üretildiği göz önünde tutulursa, ortalama 6 kişilik nüfus hesabıyla yaklaşık 1 milyon 165 bin insanımız, doğrudan tütün ekiciliğinden hayatını kazanmaktadır.

Tütün önemli bir ihracat kalemi olmasının yanı sıra, tütün ve tütün mamulleri sektörünün hammaddesi de olduğu göz önünde tutulursa, Tekel ve özel sektör tütün işletmeciliğinde yaklaşık 22.000 civarında çalışanı ve sigara fabrikaları ile Tekel Yaprak Tütün İşletme Fabrikaları'nın kurulu bulunduğu il ve ilçelerde, sanayileşmenin getirdiği olanaklarla hayatını sürdüren esnaf da hesaba katıldığında, tütün sektörünün ülkemizde yaklaşık 1.5 milyon insanımızın geçim kaynağı olduğunu görüyoruz.

Bu noktada üzerinde önemle durulması gereken bir başka husus ise, tütün ekicilerinin gerçekten yoksul toprakların yoksul üreticileri olmasıdır. Bu insanların toprak vasfı itibarıyla tütünle aynı geliri getiren alternatif ürün yetiştirme şansları azdır. Nitekim, bu topraklarda alternatif ürün projeleri bu nedenle büyük ölçüde başarı kazanmamıştır.

2008 yılında, Tekel ve özel sektör, tütün alım bedeli olarak ekicilere yaklaşık 451,2 milyon YTL ödeme yapmış bulunmaktadır. Bu rakam 2007 yılında 497,1 milyon YTL olmuştur. Ekici başına hesaplandığında ortalama olarak bir yılda ekicinin tütünden elde ettiği gelir, 2007 yılında 2.308 YTL olurken, 2008 yılında ekici sayısının azalmasına rağmen 2.510 YTL olarak gerçekleşmiştir. Anlaşılacağı üzere tütün ekicileri, üstelik de fert başına değil, ailece elde ettikleri bu gelirle açlık sınırı altında yaşamaktadırlar. Buna rağmen, tütün üreticiliğinden vazgeçemedikleri düşünülürse, seçeneksizlikleri çok daha net bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Sosyoekonomik açısından önem ve değeri dikkatle vurgulanması gereken bir başka husus da, Doğu ve Güneydoğu Anadolu tütüncülüğünün, anılan bölgelerin zaten zayıf olan ekonomik yapısı içerisinde oynadığı roldür. Tütünün düşük gelir getirmesi önemli bir sorun iken, Doğu ve Güneydoğu Bölgelerimizde düşük gelire rağmen işgal ettiği hayati konum, çok daha büyük bir önem kazanmaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgemizde 2007 ve 2008 yılında ortalama olarak ekici ailesinin tütünden eline geçen yıllık gelir sırasıyla 889 ve 826 YTL olmuştur. Türkiye koşullarında son derece düşük bir yıllık geliri ifade etmesine ve yıldan yıla önemli bir artış sağlamamasına rağmen Doğu ve Güneydoğu tütüncüleri tütünden vazgeçememektedir. 2002-2007 dönemi arasında Ege tütüncü sayısı yüzde 57 oranında

azalırken, bu bölgelerimizde azalma oranının yüzde 12,5'lerde kalmasının tek bir izahı vardır. Bölge tütüncülerinin yaşamlarını sürdürebilmek için tütünden başka hiçbir şansları yoktur.

Şurası bir gerçek ki, Doğu ve Güneydoğu Anadolu tütüncülüğünü ayakta tutan tek kuruluş Tekel'dir. Halihazırda Doğu ve Güney Anadolu Bölgeleri'nde 105.770 ekici tütüncülükle istigal etmektedir. Ortalama 6 kişilik nüfus hesabıyla bu durum, yaklaşık 634.000 insanımızın ekmeği demektir. TAPDK verilerine göre yaprak tütün alım bedeli olarak bölgeye 2008 yılında 83,1 milyon YTL ödenmiştir. Bu ödemenin 80,6 milyon YTL'si de, üreticilerin Tekel'e yaptıkları satışla sağlanmıştır. 2006 ürünlerinde ilk kez özel sektörün alım yapmış olması sevindirici ve ileriye dönük olarak umut verici gibi görünmüşse de özel sektör 2007 yılında toplam bölgeden aldığı 990 tonluk tütünü, 2008 yılında 553 tona düşürmüştür. Bu alım TEKEL'in satın aldığı tütünlerin ancak yüzde 3'üne tekabül etmektedir. Anlaşılabacağı gibi bölge tütüncülüğünde özel sektörün yeri son derece sınırlı ve yetersiz olmasının yanısıra, kısa vadede bir umut da getirmemekte, Tekel'in mutlak ağırlığı çok daha büyük ve tartışmasız bir önem taşımaktadır.

Yine bölgede Tekel işyerlerinde çalışmakta olan 4.256 işçiye 2008 yılı içinde yapılan toplam ödemenin 91,9 milyon YTL olduğu düşünülürse, toplam olarak tütün sektörünün ekicisi ve sınai işçisiyle birlikte bölge ekonomisine katkısının 172,5 milyon YTL olduğu hesaplanmaktadır. Doğrudan sağlanan bu gelirin, yerleşim merkezlerindeki esnafın da gelir kaynağı olduğu bilinen bir başka gerçektir.

TÜTÜN, TÜTÜN MAMULLERİ, TUZ VE ALKOL İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN YENİDEN YAPILANDIRILMASI İLE TÜTÜN VE TÜTÜN MAMULLERİNİN ÜRETİMİNE, İÇ VE DIŞ ALIM VE SATIMINA, 4046 SAYILI KANUNDA VE 233 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARANAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUNA BİR GEÇİCİ MADDE EKLENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 3/1/2002 TARİHLİ VE 4733 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5 – Tütün, Tütün Mamülleri, Tuz ve Alköl İşletmeleri Anonim Şirketi, ülke genelinde ürün arzının devamlılığını sağlamayı ve yerli tütünden yapılan sigaraların harman reçetelerinde kullanılan tütün çeşitlerinin geleceğini güvence altına almayı teminen, 2008 ürün yılı için sözleşme imzalanan üreticiler ile anılan yılda sözleşme yapılan miktarları aşmamak koşuluyla 2009 ürün yılı için tütün üretim ve alım- satım sözleşmesi imzalayabilir.

Şirketin stoklarında bulunan ihtiyaç fazlası idare stoku tütünler, destekleme stoku tütünlerin satışında uygulanan usul ve esaslar dahilinde satılabilir.

Bu Kanunun 6 ncı maddesi kapsamında gerçekleştirilen tütün satışlarında Kurumca yapılan tescil, gelir vergisi uygulaması bakımından ticaret borsalarına tescil hükmündedir.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ASLI GİBİDİR

Dr. İrfan NEZİROĞLU
Kanunlar ve Kararlar Müdürü